

Remissvar
Utbildningsdepartementet

Dnr
U2024/00585

Yttrande över Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna (SOU 2024:16)

Sveriges Lärare har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss.

Övergripande synpunkter

Inledningsvis vill Sveriges Lärare påpeka att vi anser att utredningens direktiv har varit för snäva och att utredaren inte getts tillräckligt med frihet att analysera problemet och utifrån det komma fram till den bästa lösningen. Även om vi delar slutsatsen att den kommunala vuxenutbildningen idag inte möter alla de behov som finns saknar Sveriges Lärare en tydlig beskrivning och analys av varför en ny utbildningsform skulle vara en bättre väg att gå än att stärka och förbättra den kommunala vuxenutbildningen.

Sveriges Lärare anser att det behövs satsningar både för de som står utanför arbetsmarknaden och de som redan finns på arbetsmarknaden. Utredningens förslag fokuserar nästan enbart på de som redan finns på arbetsmarknaden och även om många under sin livstid kommer behöva karriärväxla så saknar Sveriges Lärare förbättringar i utbildningssystemet för de som står utanför arbetsmarknaden.

Sveriges Lärare avstyrker vissa av förslagen och tillstyrker andra. I detta yttrande har vi valt att ge en mer utförlig kommentar till några delar av betänkandet. Om inget annat anges så har Sveriges Lärare inget att erinra om förslaget.

Förslag som Sveriges Lärare tillstyrker utan kommentar

- 5.3.5 Skolverkets beslut om statsbidrag för yrkesutbildning inom komvux
- 5.3.7 Statsbidrag för yrkesutbildning inom komvux ska räknas upp
- 5.3.8 Statsbidraget för lärlingsvux och kombinationsutbildningar differentieras
- 5.4.1 Kombinationsutbildningar ska bedrivas integrerat eller kombinerat och enbart omfatta sfi eller svenska som andraspråk på grundläggande nivå
- 5.4.2 Yrkesvux ska kunna innehålla förberedande yrkesutbildning
- 5.5 Yrkesråden behöver utvecklas
- 6.3.1 Lärlingsutbildning i komvux bör regleras i lag
- 6.3.2 Utbildningskontrakt bör regleras i skollagen
- 8.4.3 Det ska finnas möjlighet till specialpedagogiska insatser under kortare tid
- En översyn av förutsättningarna att samla resurser för tolkstöd i utbildning för vuxna
- 10.6.1 Finansiering av studier inom komvux som anpassad utbildning

- 10.6.2 Skolverket ska analysera möjligheterna att ta fram yrkespaket för anpassad utbildning som motsvarar SeQF-nivå 3
- 10.6.3 Förbättrade förutsättningar att anordna yrkes- och lärlingsutbildningar samt apl inom anpassad utbildning
- 11.8.2 Prövning ska i första hand ske inom ett primärt samverkansområde
- 11.8.3 Rätten till prövning bör begränsas

Sveriges Lärares synpunkter och medskick

3. En ny yrkesskola för vuxna

Sveriges Lärare avstyrker förslaget om att införa en ny utbildningsform i dess helhet. Idag finns det redan ett flertal möjligheter för vuxna att få yrkesutbildning; komvux, yrkesutbildning på folkhögskolor, arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar för att nämna några exempel. Att införa ännu en utbildningsform riskerar enligt Sveriges Lärare att skapa otydlighet, leda till ett svårnavigerat utbildningslandskap och splittra redan begränsade resurser, vilket vore en ineffektiv användning av samhällets resurser.

Riksrekrytering till komvux

Sveriges Lärare delar utredningens slutsats att det inte är rimligt att införa riksrekrytering till komvux samtidigt som det införs en ny utbildningsform för vuxna som är riksrekryterande, eftersom de riskerar att konkurrera med varandra och leda till negativa effekter. Sveriges Lärare hade hellre sett att riksrekrytering till komvux infördes än en helt ny utbildningsform. Som framgår av betänkandet finns flera tidigare utredningar med förslag på hur riksrekrytering till komvux skulle kunna fungera. Sveriges Lärare vill att det är dessa vägar man arbetar vidare på. Staten bör ta ett större ansvar för att nationellt samordna och styra utbildningar inom smala yrkesområden och sådana utbildningar kan vara riksrekryterande.

4.5.1 Elever bör kunna mottas och antas till en sammanhållen yrkesutbildning

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget. I betänkandet framgår det att kommunerna bedömer om den sökande har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen på olika sätt och med olika krav, exempelvis nivån på den sökandes språkkunskaper. Sverige Lärare anser att staten måste ta ett större ansvar för behörighetsreglerna och skapa ett enhetligt system för att det ska bli likvärdigt i hela landet.

5.3.3 Ett samlat statsbidrag för yrkesutbildning inom komvux

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget men vill påpeka att vi anser att staten bör ta huvudansvaret för finansiering, resursfördelning och likvärdigheten inom komvux.

5.3.4 En flerårig grundfinansiering ger större förutsägbarhet i statsbidraget för yrkesutbildning inom komvux

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget. En mer långsiktig finansiering skapar bättre förutsättningar för strategisk utveckling av utbildningarna. Sveriges Lärare motsätter sig dock att grundbidraget inledningsvis ska motsvara snittet av tidigare statsbidrag. Mycket tyder på att statsbidraget varit underutnyttjat inte för att behovet inte finns utan för att det varit för osäkert och inte tillräckligt flexibelt, därför bör grundbidraget inledningsvis behålla samma nivå för att sedan utvärderas på längre sikt.

5.3.6 Kommunernas medfinansiering

Sveriges Lärare avstyrker förslaget. Vi anser att kommunerna inte ska ta ansvar för arbetsmarknadspolitiken på den här nivån och staten bör ta över finansieringen fullt ut.

6.3.5 Den med förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen ska prioriteras och 6.3.6 Nya urvalsbestämmelser till lärlingsutbildning

Sveriges Lärare avstyrker förslagen. Förslagen skulle leda till att komvux i mindre utsträckning finns tillgängligt för den som har störst behov, ett uppdrag som är viktigt att värna om i komvux.

6.3.8 Gymnasial lärlingsanställning – en ny möjlighet för vuxna till anställning under utbildningen

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget men vill skicka med att det är viktigt att lärlingar inte utnyttjas som billig arbetskraft och att principöverenskommelsen mellan arbetsmarknadens partner spelar en viktig roll i att säkerställa att så inte sker.

8.5.3 Elevers behov av stöd ska kartläggas

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget men vill påpeka att lärare redan har en stor dokumentationsbörda och det är viktigt att den inte ökar. Därför behöver huvudmännen ta ansvar för att säkerställa att lärarna trots ett sådant här krav ska kunna fokusera på kärnuppdraget, undervisning av elever.

11.8.4 Validering utan prövning ska kunna leda till betyget E

Sveriges Lärare avstyrker förslaget eftersom det under rådande behörighetsbrist inte går att säkerställa att valideringsprocessen utan undantag utförs av lärare med rätt behörighet. Detta riskerar att innebära brister i bedömningen och i förlängningen felaktig betygssättning och ökad betygsinflation. Sveriges Lärare anser därför att det först måste säkerställas att tillräckliga resurser finns, det vill säga legitimerade lärare med rätt behörighet, för att utföra själva valideringen.

12.1 En delegation för uppföljning av nya reformer ska inrättas

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget. Det är också viktigt att delegationen följer upp och utvärderar hur alla olika delar av vuxenutbildningen hänger ihop.

Stockholm, 10 juni 2024

Sveriges Lärare

Anna Olskog

Anna Olskog
Förbundsordförande

Ellinor Alvesson
Utredare